

**ПРОЕКТ
„ТЕСТВАНЕ И СПОДЕЛЯНЕ НА ИНОВАТИВНИ
ПРАКТИКИ ПРИ РАБОТА С ДЕЦА В РИСК ОТ
ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ“**

...да споделим опита!

СТОЛИЧНА ОБЩИНА
район "Красна поляна"

ПРОГРАМА
Европа
СТОЛИЧНА ОБЩИНА

 ЗАЕДНОВЧАС

PRO EUROPEAN
NETWORK

 hesed
HUMAN RESOURCES FOR
ECONOMIC DEVELOPMENT

**ПРОЕКТ „ТЕСТВАНЕ И СПОДЕЛЯНЕ НА
ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ ПРИ РАБОТА С ДЕЦА В
РИСК ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ“**

СЪДЪРЖАНИЕ:

<u>I. За проекта.....</u>	<u>5</u>
<u>II. За партньорите.....</u>	<u>6</u>
<u>III. Привличане на ученици.....</u>	<u>8</u>
<u>IV. Диагностика на нивото.....</u>	<u>10</u>
<u>V. Организация на класната стая.....</u>	<u>10</u>
<u>VI. Дефиниране на ясни цели.....</u>	<u>12</u>
<u>VII. Мотивационни стратегии.....</u>	<u>13</u>
<u>VIII. Рефлексии.....</u>	<u>15</u>
<u>IX. Проследяване на напредъка.....</u>	<u>17</u>
<u>X. За резултатите.....</u>	<u>19</u>
<u>XI. Какво споделят децата.....</u>	<u>23</u>
<u>XII. Какво споделят учителите.....</u>	<u>24</u>
<u>XIII. Идеи за дейности от целодневната организация на учебния ден.....</u>	<u>28</u>
<u>XIV. Снимки от класните стаи.....</u>	<u>30</u>

ПРОЕКТ „ТЕСТВАНЕ И СПОДЕЛЯНЕ НА ИНОВАТИВНИ ПРАКТИКИ ПРИ РАБОТА С ДЕЦА В РИСК ОТ ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ“

I. За проекта

Проект „Тестване и споделяне на иновативни практики при работа с деца в риск от отпадане от училище“ се изпълнява с финансовата подкрепа на Столична община, Програма Европа 2017 от сдружение „ПРО ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА“ в партньорство с фондация „Здраве и социално развитие“, фондация „Заедно в час“ и СО, район „Красна поляна“.

Една от най-тревожните тенденции в образованието ни през последните години е сериозното увеличаване на броя напускащи училище деца от всички етапи и степени на училищното образование.

Проектът „Тестване и споделяне на иновативни практики при работа с деца в риск от отпадане от училище“ предостави възможност на 60 деца в риск от отпадане от образователната система да получат допълнителна подкрепа по две ключови учебни дисциплини - български език и математика - в триседмична всекидневна „Лятна СТАРТ академия“.

Изборът на кв. „Факултета“, квартал с преобладаващо ромско население, като място за провеждане на лятното училище не беше случаен. Според доклада на НСИ от 2011г. в относителния дял на неграмотните лица при различните етнически групи у нас са налице значителни разлики, като най-високият процент се наблюдава при ромската общност - 11.8%. Също там е най-висок процентът на децата от 7 до 15 години, които трябва да бъдат в образователната система, но не са.

Очевидна е нуждата от нови методи и организация на обучението, които да отговорят на специфичните потребности на децата в риск от отпадане от училище, особено при ромската общност.

Затова по време на академията тествахме разработен от нас иновативен модел на обучение. Планираната организация на учебния процес включваше разпределяне на децата в различни групи спрямо нивото им на предметното знание (вместо в класове, разделени по възраст), регулярно проследяване на напредъка, работа на двама учители в тандем в малки групи, изготвяне на групов проект, повишаване на мотивацията за учене чрез създаване на лична връзка с учениците и с различни заинтересовани страни в квартала (родители, формални и неформални институции).

След приключване на академията анализирахме резултатите на учениците и събрахме добрите практики от преподавателската дейност и от цялостната организация на академията, които според нас доведоха до най-съществен напредък при учениците.

II. За партньорите

Сдружение „ПРО ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА“

Сдружението е създадено през 2007 г. като международна мрежа. През 2013 г. то се регистрира у нас под името „ПРО ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА“, като си поставя за цел да работи за утвърждаване на човешките права чрез представяне на метода за съвместно участие за развитие на групи в неравностойно положение.

Сдружението се стреми да окаже въздействие върху политиките за социалното включване на групи от ромската общност, чрез стимулиране на процеса за критично мислене, познания и обмяна на местен опит и практики.

„ПРО ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА“

Адрес: гр. София, ул. „Княз Борис“ I 4, ет. 2

Телефонен номер: 02/9810913

Електронен адрес: e.metodiev@proeuropean.net

Интернет страница: www.proeuropean.net

Фондация „Здраве и социално развитие“

Фондация „Здраве и социално развитие“ (Хесед) е създадена през 1998 г. и се специализира в разработването и въвеждането на нов подход за успешно интегриране на ромската общност у нас.

Екипът на Хесед работи по редица проекти, свързани с осъществяване на целите и мисията на Фондацията за интегриране на ромската общност у нас, като работи системно с организации и общности за мобилизиране на ресурси за социално развитие на етнически малцинства, жени, млади хора, деца и други социално-непривилегировани общности, както и за въвеждане на политика и практики за защита на човешките права, равнопоставеност и борба с различни прояви на дискриминация.

„Здраве и социално развитие“

Адрес: гр. София, ул. „Царибродска“, №70, ет. 2, ап. офис 4

Телефонен номер: 02 953 34 55

Електронен адрес: mail@hesed.bg

Интернет страница: <http://www.hesed.bg>

Фондация „Заедно в час“

Фондация „Заедно в час“ е създадена през 2010 г. с цел да ангажира най-обещаващите млади хора в България в инициатива за подобряване на качеството на образованието в България и преодоляване на несъответствията в образователната система. Фондацията се стреми да създаде група възпитаници, която да се ангажира в дългосрочен план да направи положителна промяна в България.

„Заедно в час“ работи за подобряване на качеството на образование на деца в неравностойно икономическо положение, живеещи в маргинализираните общини (включително селските училища и училищата, в които учат голяма част деца от малцинствата); подобряване на образователните резултати на

децата в училищата с неравностойно положение, мотивирани и насърчавани на тези деца да постигнат повече.

„Заедно в час“

Адрес: гр. София, бул. Цариградско шосе 111В

Телефонен номер: 02 988 06 88

Електронен адрес: info@zaednovchas.bg

Интернет страница: www.zaednovchas.bg

Столична община, район „Красна поляна“

„Красна поляна“ е един от 24-те административни района на Столична община и един от най-близко намиращи се до центъра на София райони. С обща площ от 918 хектара, той включва кварталите ж.к. „Илинден“, ж.к. „Западен парк“, ж.к. „Разсадника“, ж.к. „Красна поляна“ 1, 2 и 3 част. На територията на район „Красна поляна“ има 7 детски градини, две ясли, 7 училища, едно спортно училище, два техникума и 4 частни училища. Работят 5 читалища, три от които са ромски.

СО, район „Красна поляна“

Адрес: Гр. София, бул. „Освобождение“ № 25

Телефонен номер: 02 921 72 56/ 02 921 72 37

Електронен адрес: toa_krpoliana@mail.bg

Интернет страница: <http://krasnapoliana.com/>

III. Привличане на ученици

За достигане до целевата група ученици ключова роля имаше една от партньорските организации по проекта - фондация „Здраве и социално развитие“. Сътрудниците на терен идентифицираха семействата на учениците, които най-много се нуждаят от допълнителни занимания, и в едноседмична кампания запознаха

родителите с възможността децата им да посещават лятната академия. По време на срещите сътрудниците разясняваха какви са целите и подходите на лятната академия, как ще са групирани децата, какви материали са осигурени и какви са условията за записване. Родителите трябваше да попълнят необходимите документи в Центъра за интегрирано развитие на ул. “Суходолска”, където получиха помощ за това от екипа на лятната академия.

Изключително ефективна практика се оказа разговорът с родителите относно интересите на децата. Задавахме им серия от въпроси:

- С какво се гордеете за детето си?
- С какво то се справя добре?
- Какво го затруднява в училище, в комуникацията с хора?
- Какво трябва задължително да знаем за детето ви?
- Какво ще ни помогне, за да го мотивираме?

Тези въпроси предразположиха родителите да разговаряме и да се чувстват по-спокойни за престоя на децата в академията.

Използвахме предоставената ни информация, за да планираме уроци и занимания, близки до интересите на учениците. Например: много родители споделиха, че децата обичат анимационни филми, затова в програмата заложихме дейности, в които учениците да създават приказки и приказни герои.

Преди старта на академията проведохме родителска среща, по време на която отново дадохме възможност на родителите да споделят с нас, както и помежду си какви са наблюденията им в развитието на децата. Осъзнахме, че всеки родител иска да бъде чу! Ако искаме родителите да ни подкрепят, трябва да им дадем пространство да разкажат, да обсъдят, да помислят, да получат добронамерен съвет и да бъдат подкрепени във възпитанието и отглеждането на детето.

За голяма част от родителите е трудно да преценят как могат да помогнат на детето си да се справя в училище, след като те самите нямат необходимите академични знания. Ето няколко съвета, които учителите могат да дадат на родителите:

- *Да поглеждат тетрадката на детето си всеки ден: записвало ли е в час, написало ли си е домашната работа;*
- *Да се обаждат поне веднъж месечно в училище;*
- *Да осигуряват на детето поне един час на ден за учене и да проследят дали то наистина учи, или не;*
- *Да търсят учителите проактивно и да ги питат как напредва детето им;.*

IV. Диагностика на нивото и разделяне на учениците по групи

При записването на децата в лятната академия определихме нивото им на академично знание чрез два кратки теста - по български език и по математика.

Опитахме се да изработим диагностичните тестове така, че да показват ясно къде децата срещат трудности. Тестовите съдържаха съвсем прости задачи (например разпознаване и изписване на букви и цифри), като трудността постепенно нарастваше (създаване на собствен текст и решаване на текстови задачи по математика).

В зависимост от резултатите, учениците бяха разпределени в едно от двете нива – *начинаещи* или *напреднали*. Установихме, че предварително заложените урочни цели ще са ниски за част от учениците. За тези, които се справиха без проблем с целия тест, направихме нова напреднала група: *експерти*.

V. Организация на класната стая и училището

За да осигурим на децата условия за максимален напредък, учебните групи бяха малки - от по 10-12 ученици. Във всяка група имаше по един учител и един помощник-учител от общността, а в някои групи - и стажанти (ученици в гимназиален клас). Така по време на самостоятелното попълване на работните листове, всеки възрастен реално работеше с не повече от 3-4 деца.

Основната задача на учителите беше да представят новия материал, да дадат необходимите инструкции и да ръководят работата на групата. Помощник-учителите и стажантите подпомагаха децата при решаването на задачите, но без да им казват верните отговори. Задаваха насочващи въпроси, чрез които децата сами да намерят решение.

Учениците работеха най-често в групи по трима или четирима, или на обща маса в кръг. Подредбата на класната стая променяхме в зависимост от поставените задачи и нуждите на децата.

Уроците в академията бяха с продължителност 60 минути и се състояха от 5 части:

- Мотивиращо откриване (5 мин.);
- Кратко въведение на нов материал (до 10 мин.);
- Задачи за ръководена практика, която децата решават с помощта на учителите (20 мин.);
- Задачи за самостоятелна практика (20 мин.);
- Изходен билет (5 мин.);

Учениците не бяха разделени в класове по възраст, а в групи по предметно знание, наречени екипажи. Всеки екипаж имаше свое „авиационно“ име и капитан на полетите - учителят. Сградата беше наситена с картинки, табла и самолети, така че да се създаде реалистично усещане за тренировъчен лагер за пилоти.

VI. Дефиниране на ясни цели

За децата в риск от отпадане от училище е особено важно да виждат свързаност между ежедневните занимания, затова подредихме целите си така, че учениците да надграждат знанията си и да усъвършенстват продуктите си всеки ден.

Ето върху какви цели по дни работиха част от екипажите в Лятната СТАРТ академия:

По български език учениците:

- *Пишат история по картинки;*
- *Пишат преразказ;*
- *Създават текст описание (на собствен герой);*
- *Създават текст повествование (включват своя приказен герой в различни ситуации);*
 - *Измислят история с приказния герой (повествование + описание);*
 - *Разширяват историята си (всички деца в групата добавят случка с един и същи нов герой, за да има обща линия на приказките);*
 - *Създават сбит преразказ (анотация на приказката);*
 - *Редактират свой и чужд текст (приказката си и тази на друг съученик);*
 - *Оформят графично и илюстрират текстовете си;*
 - *Представят приказката си пред групата.*

По проект “Права на детето” учениците:

- *Назовават права и нужди на детето;*
- *Сравняват живота на деца в различни държави;*
- *Идентифицират нарушения на правата на детето;*
- *Търсят и предлагат решения при нарушаване права на детето (работа по казуси);*
 - *Създават сценарий за форум-театър;*
 - *Представят форум-пиеса пред общността на Лятната СТАРТ академия.*

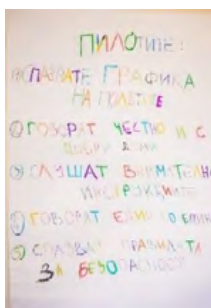

VII. Мотивационни стратегии

Една от основните цели на академията беше да мотивира учениците да учат. За да постигнем това, използвахме следните мотивационни стратегии:

- “Пилоти”:

Учебната среда и всички материали бяха подчинени на идеята, че в лятната академия се обучават смели и отговорни пилоти, които се готвят за успешен полет. Властваше терминология, свързана със темата („самолети“, „летища“, „навигация“, „тренировъчни полети“, „капитани“ и т.н.). По стените разлепихме правилата, снимки и рисунки на пилоти, самолети и летища. Голяма част от декорацията беше изработена от доброволци от академията, малко преди нейния старт. Всяка група имаше подходящо наименование: „Малки пилоти“, „Пилоти любители“, „Гражданска авиация“, „Военна авиация“, „Свръхпилоти“.

По този начин искахме да помогнем на децата да мислят за себе си като за пилоти на тренировъчен лагер, които се готвят за важна мисия – новата учебната година.

- “Светофар”:

В началото на всеки учебен ден раздавахме зелени картончета на децата. Това беше т.нар. “зелена светлина” за полет. Ако детето спазва правилата, записва си всичко и се опитва само да се справи със задачите си, то остава със зелена светлина до края на деня. Ако се разсейва или не спазва правилата, получава жълт картон и препоръка от учителя какво да направи, за да си върне зеления (например: „Запиши си следващата задача и когато си готов, ме повикай да я погледна.”). Така ученикът има възможност да получи обратно зелената светлина и това зависи единствено от собственото му старание и поведение. Ако не спазва препоръката на учителя, получава червен картон. В края на деня върху специално табло учителят залепя съответния цвят лепенка (зелен, жълт или червен) срещу името на детето.

Натрупването на 10 зелени лепенки осигуряваше на децата награда: посещение в детския научно-изследователски център “Музейко”.

Всички деца събраха нужния брой точки и посетихме музея.

VIII. Рефлексии

Рефлексията е метод, чрез който учениците осмислят преживяването си в училище. По този начин се развива обективната им самооценка и поемането на лична отговорност към собственото учене.

В Лятната СТАРТ академия отделяхме за рефлексия с учениците 15 минути от последния час за деня. Задавахме им всеки ден едни и същи въпроси:

1. Доколко ми беше трудно днес? Защо?
2. Доколко се чувствам мотивиран?
3. Доколко мисля, че напредвам?
4. Доколко идвам с желание в академията?

Учениците отговаряха на въпроса „доколко“ чрез поставяне на оценка от 0 до 100 и записваха разсъжденията си по въпросите на листчета с определен цвят, които залепяха върху скалата на класа. Залепяйки листчето си, те обясняваха на екипажа защо отговарят по този начин на съответния въпрос.

Този метод помага на учениците да проследят смисъла от престоия си в училище. В края на заниманията за тях е ясно с какво този учебен ден е допринесъл за развитието им. Интересно е, че в началото на академията получавахме отговори от типа “Всичко” и “Нищо”, но още по време на втората седмица започнаха да се появяват по-ясни аргументи и доказателства.

IX. Проследяване на напредъка

Събирането на данни за напредъка на учениците беше изключително важно за нас, тъй като си бяхме поставили за цел да изследваме ефективността на използваните в лятната академия иновативни методи и подходи. Искяхме да проследим дали резултатите на децата ще нарастват, и с какъв темп.

Информацията за представянето на учениците изигра роля и в процеса по взимане на решения. В края на всеки учебен ден в екипна среща учителите споделяха как са протекли занятията в техните групи и продължаваха да анализират данните, за да преценят овладяна ли е съответната цел или е необходимо децата да упражняват още веднъж дадения материал. Обсъждаха защо определени стратегии и методи работят, а други – не, какво би трябвало да направи екипът, за да подобри работата си и др.

Събирането на данни за това доколко учениците са овладели поставените урочни цели в лятната академия се извършваше регулярно. Използвахме система за проверка на разбирането на материала от учениците чрез задаване на конкретни, кратки въпроси в края на всеки час. Учениците решаваха самостоятелно в рамките на четири-пет минути, т.нар. “изходен билет” - задача от преподадения материал по български език и по математика. Въпреки че понякога учебното време не достигаше за решаването на изходни билети, а оценяването на близо 60 мини-контролни всеки ден е трудоемък процес, в рамките на трите учебни седмици на академията все пак успяхме да съберем достатъчно данни за представянето на учениците.

Резултатът на всеки ученик, преобразуван в проценти, записвахме на табло, така че напредъкът да е видим за групата. Отделно от това, резултатите на всички ученици нанасяхме и в специално създаден файл (в програмата excel), което ни даде възможност да извършваме с тях бързо и лесно различни операции: да изчислим средната стойност за деня, да сортираме резултатите от всяка дата от най-високия към най-ниския и обратно, да съпоставим с резултатите от предходни дни, да изчислим напредъка, да създадем графики.

Екипът ни проследи и развитието на децата по отношение на три важни умения: емоционална интелигентност, работа в екип и комуникативни умения, които умения целенасочено развивахме в рамките на един учебен час всеки ден. Проследяването на напредъка в тези умения беше предизвикателно, най-вече от гледна точка на необходимостта да избегнем субективното оценяване. За целта създадохме критериална матрица с три степени за всяко умение, като учителите отбелязваха с цифра (1, 2 или 3) кое от посочените твърдения описва най-близко нивото на ученика. Данните за представянето на учениците по уменията също нанасяхме в електронния документ.

Третият тип данни за представянето на учениците, който събирахме, беше по отношение спазването на правилата. За целта отново използвахме описателна критериална матрица с три степени, като резултатите нанасяхме в електронния документ.

Работа в екип	Емоционална интелигентност	Комуникативни умения	Спазване на правилата
3 Ученикът е готов да работи с всички. Съгласувано с останалите членове на екипа разпределя роли и задачи и създава план за действие. Подпомага останалите да дават най-добрият от себе си. Не изоставя работата на другите, а им помага да се извят. Не се притеснява да поделва своите мнения и идеи.	3 Ученикът е способен да идентифицира своите емоции и тези на другите хора. Създава външната си реакция и поведението си и разграничава ефективни от неэффективни поведения/реакции. Ученикът може да създава и насочва реакциите си.	3 Ученикът артикулира ясно и ефективно своите (или чужди) идеи и мисли. Способен е да слуша за разбиране на смисъл, когато учителът или други негов съученици говорят. Комуникира за постигане на различни цели, като се съобразява със средата.	3 Ученикът спазва правилата за поведение в час, без да се налага никакъв намес на учителя в това отношение. Ученикът подпомага и останалите да дават най-добрият от себе си, за да спазват правилата, като ги насочва към желаното поведение.
2 Ученикът показва желание да работи поединно с двама, които са му приятелски и отбелязва някои членове на екипа. Съгласувано с част от останалите членове на екипа разпределя роли и задачи и създава план за действие. Не викали "двама думата" на другите / притеснява се да изкаже своите мнения и идеи.	2 Ученикът в повечето случаи е способен да идентифицира своите емоции и тези на другите хора. Създава емоцията си с реакциите и поведението си, но не разграничава ефективни от неэффективни поведения/реакции или не викали успява да създава и насочва реакциите си.	2 В повечето случаи ученикът успява да артикулира своите (или чужди) идеи и мисли. Попада стеснение да слуша за разбиране на смисъл, но понякога изпитва трудности и се налага информацията да бъде повторена/реформулирана. Опитва се да комуникира за постигане на различни цели, като се съобразява със средата.	2 Ученикът се старее да спазва правилата за поведение, но 3-4 пъти по време на час в необходимия момент на учителя в това отношение. Ученикът подпомага останалите да спазват правилата, като им припомня какво е желаното поведение, макар самият той не викали да го спазва.
1 Ученикът отказва да работи в екип / поставя свои изисквания и условия за участие в групата. Не се включва в разпределянето на роли и/или задачи или не изпълнява предоставените му задачи. Изказва често отрицателно мнение относно себе си / абсолютно пасивен е в груповата активност.	1 Ученикът не е способен да идентифицира своите емоции и тези на другите хора. Не създава външната си реакция и поведението си и не разграничава ефективни от неэффективни поведения/реакции. Не може да създава и насочва реакциите си.	1 Ученикът не успява да артикулира ясно и ефективно своите (или чужди) идеи и мисли. Не умее да слуша за разбиране на смисъл, когато учителът или други негов съученици говорят. Не умее да комуникира за постигане на различни цели и не се съобразява със средата.	1 Ученикът не спазва правилата за поведение в час и в необходимия срокосна намес на учителя в това отношение. Ученикът подстрекава и останалите да нарушават правилата, като се насочва към нежеланото поведение.

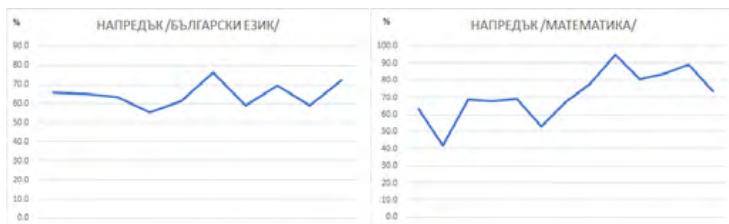
На последно място, по време на трите седмици на лятната академия се опитахме да проследим развитие по отношение на нагласите на децата спрямо ученето (с ясноното съзнание, че развиването на нагласи е дълъг, комплексен и трудно проследим процес). За целта използвахме кратки анкети, както и информацията, събрана по време на рефлексии на децата.

Ето още няколко примера за системи за събиране на данни:

- *Диаграма на стената, проследяваща индивидуалното поведение на учениците, включваща времето и контекста на конкретни нарушения на учебните правила;*
- *Бележки от наблюдение на колега, който се стреми да запише всяко едно действие на учителя в рамките на двадесет минути преподаване;*
- *Записване на затрудняващи часове на видео;*
- *Светофар (зелено-жълто-червено) за спазване на правилата, върху който с помощта на самозалепващи се листчета се местят имената на учениците;*
- *Ежемесечни анкети сред учениците и семействата им за проследяване на текущата мотивация.*

X. За резултатите

При планирането на проекта заложихме хипотезата, че целенасочената работа с деца в риск от отпадане от училище при използването на иновативни методи ще подобри академичните резултати на учениците с поне 5 %. Както може да се види и на графиките по-долу, успяхме да докажем хипотезата си: напредъкът на учениците по български език е 6.5 %, а по математика - 10.3 %.

Съвсем лесно с поглед върху графиката може да се открие дългосрочния тренд - линиите са възходящи, но също така ясно се наблюдават множество моменти на спадове в представянето на учениците.

Тук трябва да се имат предвид няколко различни фактора: продължителността на периода на изследването - 3 седмици - е твърде кратка; трудността на преподавания материал нараства с времето; учениците не са попълвали "изходни билети" по двата предмета всеки ден; в някои от дните някои ученици са отсъствали; представянето на групите по нива е различно, а графиката показва осреднени резултати.

От двете графики могат да се направят следните изводи:

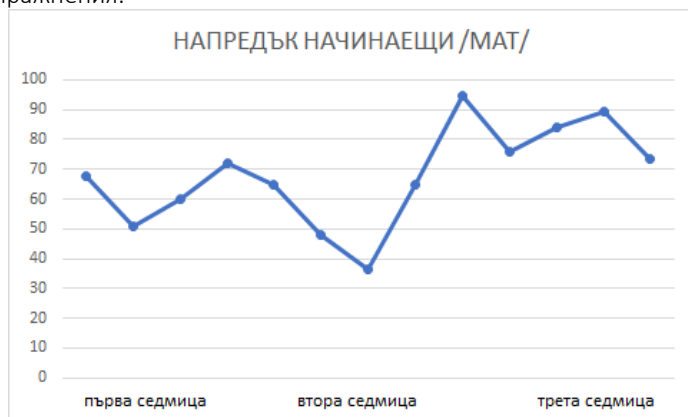
1. Осреднените резултати на учениците по време на лятното училище се движат около усвояване на 70 % от преподадения материал;
2. Представянето на учениците и по двата предмета се е подобрило по време на лятната академия;
3. Напредъкът по математика в сравнение с този по български език е по-голям;

При преглед на графиките за представянето на учениците по нива пак може да разсъждаваме относно това кои урочни цели са били най-сложни за учениците:

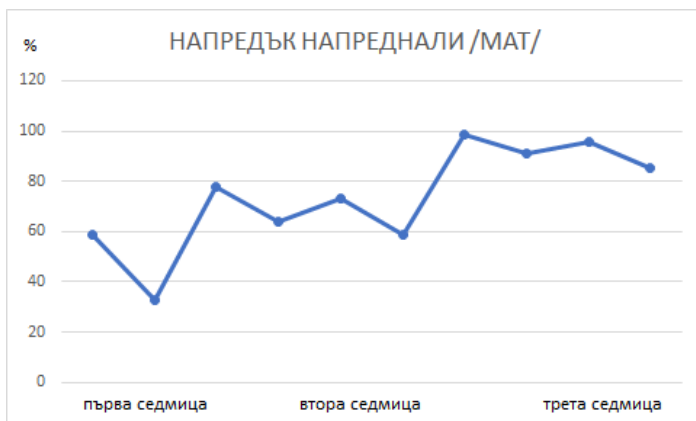
Както се вижда на графиката, рязък спад в представянето на учениците от групата на начинаещите по български език има в началото на втората седмица. Отнасяме го предимно до нарастване сложността на преподавания материал: от този момент нататък е започнала работата по цели, свързани с частите на речта и изречения и текстове.

Най-ниският резултат по математика пък е в средата на втората седмица, когато учениците са решавали задачи със събиране и изваждане до 1000. Най-високият резултат децата са постигнали на същата тема, след като са направили допълнителни упражнения:

В групата на напредналите най-големи затруднения по български език децата са имали при две от задачите: за създаване и редактиране на текстове. Най-добри са резултатите при описанието на приказен герой (в края на втората седмица) и представянето пред публика (последния учебен час):

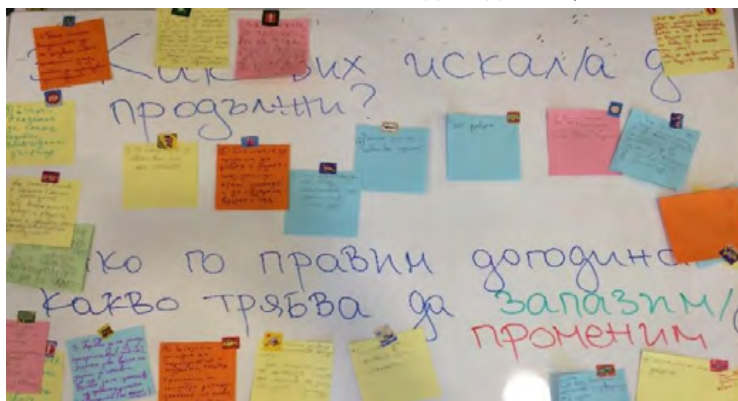

По математика учениците от групата на напредналите са срещнали затруднения с решаването на текстови задачи по геометрия (от видове триъгълници и обиколка на триъгълник, квадрат, обиколка и лице на квадрат и правоъгълник).

Всички ученици показаха напредък по отношение на уменията. Общият ръст на представянето им е както следва: 42 % за работа в екип, 8 % за емоционална интелигентност и 17 % за комуникативни умения. Най-голям е напредъкът на децата по отношение спазването на правилата: цели 50 %.

Що се отнася до нагласите, отделни ученици показаха значителна промяна в първоначалното си отношение спрямо училище. Те вече смятат, че то е важно и може да бъде интересно.

XI. Какво споделят децата

Ето как няколко от децата отговориха на въпросите, които им зададохме в последния ден от лятната академия. Публикуваме ги без редакторска намеса:

Какво научи по време на Лятна Старт Академия?

Нада: Научих буквите и да чета на срички и разбрах, какво е действието събиране.

Мариянка: Научих много различни неща, да смятам до 100, как да пиша приказка и къде да слагам точка и запетайка.

Емилиян: Научих се да пиша буквите.

Чувстваше ли се мотивиран/а да посещаваш „Лятна СТАРТ Академия“? Защо?

Анджи: Много, защото е много забавно да уча и като порасна да знам.

Мариянка: Да. Няма да се откажа от учението то е много важно.

Лази: Защото научавам много знание и умения, а и е хубаво да учиш. Мога да пиша и да смятам и като порасна да мога се оправям.

Доколко се чувстваш подготвен за учебната година?

Вили: 100!!!! Научих таблицата за деление и умножение и да разказвам своя приказка. Мисля, че ще се справя през учебната година.

Буба: 100 Научих таблицата за умножение, съкращения запис и как по-лесно да смятам.

Таня (отговаря устно): 70. Научих някои букви, които не съм познавала, и да събирам.

XII. Какво споделят учителите

Катя Тодорова, учител в 15 СОУ "Адам Мицкевич", гр. София

Какво те мотивира да се включиш в Лятна СТАРТ Академия?

- Подходът на лятната академия изцяло се вписа във вижданията ми за това как трябва да се работи с изоставащите ученици, които обикновено са и пренебрегвани, въпреки че не бива да бъдат. За първи път имах възможност да работя конкретно с деца в риск от отпадане от училище, с повече трудности в ученето. Имах възможност да докажа на практика, че с достатъчна подкрепа от страна на учителя, тези деца могат да се движат към по-високи постижения.

Как определяш своето преживяване в академията?

- Изключително преживяване, което ми вдъхва надежда и оптимизъм за дълго време напред!

Какво в модела на преподаване улесни работата ти с децата?

- Фактът, че учителят не работи сам с групата, е много важен. Това определено дава спокойствие. Разпределянето на учениците по нива - също. Улесни ме и това, че учебния час е дълъг 60 минути, в които може съвсем спокойно да се свърши предвидената работа.

Какво те затрудни?

- Мисля, че трудностите идваха предимно от липсата ми на опит при работа с деца в риск от отпадане от училище. Това, което не винаги зависи изцяло от учителя, е посещаемостта – когато учениците пропуснат дори един ден в академията, изравняването в групата става трудно и коефициентът на полезна дейност спада.

Какво от Академията ще опиташ в своята класна стая?

- Вече прилагам цветните картони за спазване на правилата, както и 5-стъпковия модел при планирането на уроците.

Какво от организацията и модела на преподаване в Лятна СТАРТ Академия според теб може да се пренесе в училищата?

- На този етап предполагам, че могат да се въведат някои елементи, зависещи предимно от инициативността на учителя; повечето държавни и общински училища едва ли биха прегърнали идеята за сериозна промяна на статуквото. Но в училище може и трябва да се случва най-вече редовно проследяване на напредъка на всяко дете и запознаването на самите ученици с развитието им. Бих пренесла и системите, свързани с дисциплината и поведението на децата (например цветните картончета; насърчаването да се запази тишина с определен знак/жест, а не с „мъмрене“). Саморефлексията в края на деня също е чудесен елемент, който липсва в училище.

Биляна Асеновска, учител в ОУ "Христо Ботев" с. Брестница

Какво те мотивира да се включиш в Лятна СТАРТ Академия?

- Много исках да се включа в Лятна СТАРТ Академия. В с. Брестница работя за ограмотяване с подобна група и реших, че мога да бъда полезна в София. Пък и винаги съм мечтала да познавам хора от ромската общност в квартал "Факултета". Да преподавам на тези деца беше мое изпълнено желание.

Как определяш своето преживяване в академията?

- Изключително вълнуващо и полезно. Благодаря ви, че ми дадохте възможност да бъда част от вас!

Какво в модела на преподаване те улесни?

- Това, че имаше еднакви послания и култура на класната стая във всички групи. Също и фактът, че в нашата сравнително по-голяма група с мен работиха още трима помощник-учители. Това от една страна беше предизвикателство, но от друга - много подпомагаше работата на децата и те постигнаха голям напредък. Сградата на академията беше приветлива и удобна за работа. Имаше всички необходими материали и за всеки ден имаше разпечатани работни листове.

Какво те затрудни?

- В анчалото не знаех какво точно се очаква от мен. Имаше напрегнати отношения с помощник-учителите ми, докато „се напаснем“.

Какво от Академията ще опиташ в своята класна стая?

- Тази година в с. Брестница стартираме проекта "Грамот-ко", по време на който ще имаме възможност да опитаме някои неща. Искам в класната ми стая да се наричаме по някакъв специален начин, така както децата в Академията бяха „пилоти“ и „екипажи“. Ще съхраняваме в папки материалите на децата и в края на учебната година ще им ги раздадем тържествено.

Какво от организацията и модела на преподаване в Лятна СТАРТ Академия според теб може да се пренесе в училищата?

- Би било добре в училищата всички учители да имат еднакви послания и очаквания от децата. Да имат еднакви правила и последствия от неспазването им. Също така, да се опитат да работят диференцирано с децата, според нивото на предметното им знание.

XIII. Идеи за дейности от целодневната организация на учебния ден

По време на Лятната академия с учениците целенасочено развивахме комуникативни умения, емоционална интелигентност и умения за работа в екип. Изпробвахме различни стратегии за развиване на посочените по-горе умения и предвидихме специално учебно време всеки ден, в което да ги тестваме.

Първата стъпка при развиването на умения е създаването на план. За целта ние използвахме следния алгоритъм:

- *Поставяне на цели, свързани с развиването на съответното умение;*
- *Разпределение на целите във времето и създаване на критерии за диагностика;*
- *Създаване на критерии за оценка и инструмент за проследяване;*
- *Събиране на материали, свързани с развиването на уменията;*

- *Отделяне на време в часовете и провеждане на заниманията;*
- *Прилагане на инструмента за проследяване на уменията по време на час.*

Ето какво видяхме, че работи особено добре при заниманията с деца в риск от отпадане от училище:

За работа в екип:

- Разделяне на учениците в малки групи чрез броене (1, 2 3) или чрез използване на цветни листчета (всички ученици, които са изтеглили жълто листче, работят заедно).

- Поставяне на роли на учениците по време на груповата задача: установихме, че децата често срещат сериозни затруднения при работата в екип и имат нужда от конкретни роли, когато работят по групи. Насърчихме ги по възможност всеки път да изпробват различна роля:

КАПИТАН - ръководи общата работа и следи дали отборът е отговорил на всички поставени въпроси, дали всички дават идеи и изказват мнение;

МОДЕРАТОР - следи дали се спазват правилата за уважение и изслушване в отбора и дава думата на тези, които не са се изказали;

ПАЗИТЕЛ НА ВРЕМЕТО - следи за времето за говорене и изпълнение на задачата в срок, дава знак, когато времето изтича;

ДИЗАЙНЕР - прави художественото оформление на идеите;

ГОВОРИТЕЛ - представя резултатите от екипната работа, ако условието на задачата не изисква да говорят всички членове на екипажа.

За развиване на емоционална интелигентност:

- Създаване на „Дърво на емоциите“: учениците записват по една емоция, учителят събира листчетата, изчита ги и подрежда на „Дървото на емоциите“, което е нарисувано върху

дъската или върху флипчарта. Емоциите се нареждат в групи по валентност (положителни и отрицателни). С помощта на учениците учителят дописва още листенца върху дървото, за да стане списъка с емоциите по-пълнен. Ако учениците не знаят какво означава дадена емоция, учителят обяснява;

- Пантомима: всеки ученик тегли листче с емоция и я изиграва пред групата. Останалите се опитват да отгатнат емоцията;
- Рефлексия в края на учебните часове.

За развиване на комуникативни умения:

- По време на час учениците имат възможност да презентират идеите си пред останалите съученици;
- Съвместна работа и публично представяне на групов проект. В лятната академия учениците работеха по групови проекти, обвързани с екология, здравно образование и правата на детето.

XIV. Снимки от класните стаи

Проектът се изпълнява с финансовата подкрепа на
Столична община, Програма Европа 2017 от
сдружение „ПРО ЕВРОПЕЙСКА МРЕЖА“